

13.5.2025

Effin valitus EIT:hen oleellisilta osin, eli

- EIT:n lomakkeelta Valituksen aihe kohdat E, F, G ja I
- Liite 13, Valittajan asiamiehen laatima lisäselvitys tapauksesta

Valituksen aihe

Osoissa E., F. ja G. Teidän tulee antaa selkeät tiedot valituksen kohteena olevista tapahtumista sekä osoittaa, että olette ihmisoikeussopimuksen 35 artiklan 1-kohdan mukaisesti turvautunut kaikkiin kansallisiin oikeussuojakeinoihin ja noudattanut neljän kuukauden määräaika. Näitä osoita ei saa jättää tyhjäksi eikä niissä saa ainoastaan viitata lomakkeen liitteisiin (ks. tuomioistuimen työjärjestyksen säännön 47 2-kohhta ja "Käytännön ohjeet – Valituksen tekeminen", sekä "Ohjeet valituslomakkeen täyttämiseen").

E. Selostus tapauksen tosiasioista

58.

Valittajat ovat suomalainen vuonna 2001 perustettu voittoa tavoittelematon yhdistys Electronic Frontier Finland ry (myöhemmin Effi), joka sääntöjensä mukaan edistää digitaalisia perusoikeuksia, sekä yhdistyksen tapahtuma-aikaiset hallituksen jäsenet.

Valittajat olivat ajalla 25.11.2011 – 4.6.2017 pitäneet yhdistyksen verkkosivuilla osoitteessa www.effi.org "Lahjoitukset"-osiossa esillä tietoa lahjoitusten tekemisen mahdollisuudesta yhdistykselle. Tämä tieto sisälsi otteen yhdistyksen säännöistä, yhdistyksen tilinumeron, sekä ohjeen viitenumeron saamiseksi sähköpostitse.

Verkkosivun sisältö oli:

"EFFI voi sääntöjensä mukaan ottaa vastaan lahjoituksia toimintansa tukemiseen. Niitä ei voi kuitenkaan vähentää esim. verotuksessa. Jos haluat lahjoittaa, käytännössä se tapahtuu helpoiten tilisiirtona yhdistyksen tilille:

(Ålandsbanken). Lähetä meili jasenasiat@effi.org niin saat viitenumeron pankkisiirtoa varten." (Kuvakaappaus verkkosivun tekstistä, liite 1)

Riidatonta on, että verkkosivu oli julkisessa internetissä kenen tahansa luettavissa. Riidatonta on myös, että yhdistyksen säännöt sallivat lahjoitusten vastaanottamisen (Yhdistyksen säännöt, liite 2). Verkkosivulla olleiden tietojen tarkoituksena oli mahdollistaa yhdistyksen yleishyödyllisen toiminnan tukeminen vapaaehtoisilla, spontaaneilla lahjoituksilla. Verkkosivun julkaisun lisäksi yhdistys ei mainostanut lahjoitusmahdollisuutta tai muutoin aktiivisesti vedonnut yleisöön lahjoitusten saamiseksi.

Yhdistyksellä ei ole ollut Poliisihallituksen myöntämää rahankeräyslupaa sen pitäessä tekstiä verkkosivuillaan (riidatonta). Poliisihallitus toimitti asiasta tutkintapyyntöä Helsingin poliisille 1.4.2015, koska tulkitsi verkkosivun rahankeräyslain tarkoittamaksi luvanvaraiseksi yleisöön vetoamiseksi, joka edellytti rahankeräyslupaa. Luvaton rahankeräys on kriminalisoitu rahankeräysrikoksena rikoslaissa (17 luku 16 c §). Helsingin poliisi toimitti asiasta esitutkinnan (esitutkintapöytäkirjat päivätty 15.5.2020 ja 26.11.2020), minkä jälkeen asia eteni syyttäjälle.

Syyttäjä nosti valittajia vastaan syytteet rahankeräysrikoksesta. Valittajat katsoivat toimineensa lain puitteissa, sillä heidän ymmärryksensä mukaan, ja kuten myös lainvalmisteluaineistossa on todettu, spontaanit, ilman saajan pyyntöä tehdyt lahjoitukset eivät ole rahankeräyslain tarkoittamaa rahankeräystä. Samoin he katsoivat, ettei pelkkä tilinumeron ja maksuohjeiden julkaiseminen verkkosivuilla ilman aktiivista pyyntöä tai kehotusta lahjoitusten tekemiseen ollut lain tarkoittamaa yleisöön vetoamista ja siten luvanvaraista. Verkkosivun viesti ei myöskään sisältänyt yksistään vetoamista tai pyyntöä lahjoitusten tekemiseen.

Valittajat kuitenkin tuomittiin Helsingin käräjäoikeudessa 14. tammikuuta 2022 rahankeräysrikoksesta sakkorangaistukseen (käräjäoikeuden tuomio, liite 3). Lisäksi yhdistys määrättiin menettämään valtiolle rikoshyötynä yhdistyksen saamia lahjoituksia 1434 euroa. Asia eteni tämän valituslomakkeen kohdassa G kuvastusti korkeimpaan oikeuteen saakka, mutta tuomio ei olennaisilta osin muuttunut (valitus hovioikeuteen liite 4, hovioikeuden prosessin edellytyksiä koskeva ratkaisu liite 5, ja pääasiallinen ratkaisu liite 6, valitus Korkeimpaan oikeuteen liite 7 ja Korkeimman oikeuden päätös liite 8).

Tuomioistuimet siis katsoivat ajalla 25.11.2011 – 4.6.2017 ylläpidetyn verkkosivun tekstin rahankeräyslain tarkoittamaksi luvanvaraiseksi yleisöön vetoamiseksi, joka edellytti rahankeräyslupaa ja luvan puuttuessa lukivat vastaajien syyksi rikoksen. Valittajat puolestaan katsovat, että Suomen viranomaiset - viimekädessä tuomioistuineläiset - ovat tällä tuomiolla loukanneet valittajien ihmisoikeussopimuksen mukaisia oikeuksia tämän valituslomakkeen kohdassa F kuvastusti. Taustalla on myös Poliisihallituksen aloitteesta aloitettu aikaisempi rikosprosessi ja sitä seuranneet muutokset lainsäädännössä. Yhdistystä ja sen silloista hallitusta syytettiin vastaavasta teosta ajalta 1. tammikuuta 2002 – 12. heinäkuuta 2005. Syyte hylättiin lopullisesti Helsingin hovioikeuden päätöksellä 10. joulukuuta 2008. Hovioikeus katsoi tuolloin voimassa olleen rahankeräyslain epäselväksi "yleisöön vetoamisen" käsitteen osalta.

Selostus tapauksen tosiasioista (jatkoa)

59. Rahankeräyslakia muutettiin 1. heinäkuuta 2006 voimaan tulleella lailla (255/2006), jonka tavoitteena oli lainsäätäjän mukaan ottaa käyttöön tarkkarajainen rahankeräyksen määritelmä. Uudessa laissa keskeinen käsite 'yleisöön vetoaminen' määriteltiin 'suullisesti, kirjallisesti tai muulla tavoin ilmaistuksi pyynnöksi tai kehotukseksi antaa rahaa keräykseen'. Laki tai sen esityöt eivät kuitenkaan määritelleet tarkemmin, mitä näillä uusilla termeillä 'pyyntö' tai 'kehotus' tarkoitetaan. Tästä lainmuutoksesta ja aiemmasta vapauttavasta tuomiosta huolimatta Poliisihallitus siis katsoi vuoden 2008 tienoilta alkaen, että yhdistyksen muuttumaton verkkosivusisältö rikkoi tätä uutta, edelleen tulkinnanvaraista lakia. Tästä poliisihallituksen tulkinnasta puolestaan seurasi edellä kuvattu ja tähän Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen tehtyyn valitukseen johtanut rikosprosessi.

Yhdistys oli myös pyrkinyt saamaan selvyttä lain tulkintaan pyytämällä lausuntoja esimerkiksi lääninhallitukselta ja oikeusasiamieheltä vuonna 2009, mutta viranomaiset eivät antaneet yksiselitteistä vastausta siitä, miten lakia tulisi tulkita. Lisäksi yhdistys haki rahankeräyslupaa 13. toukokuuta 2014. Poliisihallitus hylkäsi hakemuksen 22. tammikuuta 2015 vedoten siihen, että yhdistys jo rikkoi lakia verkkosivujulkaisullaan. Helsingin hallinto-oikeus 4. elokuuta 2016 (liite 9) ja Korkein hallinto-oikeus 14. heinäkuuta 2017 (liite 10) pysyttivät Poliisihallituksen päätöksen todeten, että laki antaa Poliisihallitukselle harkintavallan evätä lupahakemuksen. Yhdistys ei siis voinut saada lupaa toiminnalle.

Kun kävi selväksi, että yhdistys joutuisi taas poliisitutkinnan kohteeksi ja ei voisi saada rahankeräyslupaa, yhdistys poisti julkaisun verkkosivuiltaan 4. kesäkuuta 2017.

Yhdistys on julkisesti, aktiivisesti ja näkyvästi kritisoinut rahankeräyslakia, sen tulkinnanvaraisuutta sekä sitä valvovaa viranomaista eli Poliisihallitusta. Yhdistys katsoo, että se on joutunut näiden mielipiteiden johdosta viranomaisten toimenpiteiden kohteeksi.

F. Selostus väitetyistä ihmisoikeussopimuksen ja/tai sen pöytäkirjojen loukkauksista perusteluineen

61. Loukattu artikla Artikla 10 sananvapaus	Perustelu Rikostuomio sakkorangaistuksineen ja siihen liittyvine seurauksineen, joka määrättiin yhdistykselle ja sen hallituksen jäsenille pelkästään siitä, että he julkaisivat yhdistyksen verkkosivuilla tietoa lahjoitusten vastaanottamisesta, merkitsi perusteetonta puuttumista valittajien sananvapauteen. Puuttuminen rajoitti suoraan yhdistyksen mahdollisuutta viestiä toiminnastaan vastaanottaakseen laillisia, vapaaehtoisia lahjoituksia toimintansa tukemiseksi.
Artikla 11 yhdistymisvapaus:	Rikostuomio sakkorangaistuksineen ja siihen liittyvine seurauksineen, joka määrättiin yhdistykselle ja sen hallituksen jäsenille pelkästään siitä, että he julkaisivat yhdistyksen verkkosivuilla tietoa lahjoitusten vastaanottamisesta, merkitsi perusteetonta puuttumista valittajien yhdistymisvapauteen. Puuttuminen rajoitti yhdistyksen mahdollisuutta viestiä toiminnastaan, vastaanottaa laillisia, vapaaehtoisia lahjoituksia toimintansa tukemiseksi ja siten mahdollisuutta harjoittaa yhdistystoimintaa. Artiklat 10 ja 11 tarkemmat perustelut: Puuttuminen ei täyttänyt EIS 10(2) ja 11(2) artiklojen mukaisia oikeutusperusteita seuraavista syistä: Puuttuminen ei ollut "lain mukaista" sillä laki ei täyttänyt lain laadullisia vaatimuksia: Vaikka puuttumisella oli muodollinen perusta kansallisessa lainsäädännössä (rahankeräyslaki, rikoslaki), laki ei täyttänyt oikeuskäytännössä edellytettyä vaatimusta selkeydestä ja ennakoitavuudesta. Rahankeräyslain keskeinen käsite "yleisöön vetoaminen" joka oli määritelty aktiiviseksi "pyynnöksi tai kehotukseksi" oli niin epäselvä ja tulkinnanvarainen, etteivät valittajat voineet kohtuudella ennakoida verkkosivujulkaisunsa johtavan rikosoikeudelliseen vastuuseen. Epäselvyyttä korostivat aiempi vapauttava tuomio samankaltaisessa asiassa sekä lainvalmisteluaineiston tulkinnat, jotka tukivat valittajien käsitystä toiminnan sallittavuudesta. Lainsäädäntö sallii nimenomaisesti spontaanit lahjoitukset ja tilinumeron julkaisu ilman aktiivista kehotusta. Siten puuttuminen ei ollut sopimuksen tarkoittamalla tavalla ennakoitavaa. Puuttuminen ei ollut "välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa": Puuttuminen ei ollut oikeasuhtaista eikä välttämätöntä väitettyjen päämäärien (yleinen järjestys, rikollisuuden ehkäisy) saavuttamiseksi tässä nimenomaisessa tapauksessa. Valittajien toimintaan ei edes väitetty liittyneen minkäänlaista epärehellisyyttä tai muuta moitittavaa toimintaa. Rajoitus (rikostuomio pelkästä tiedon julkaisemisesta) oli suhteeton toimenpide, asetti kohtuuttoman taakan valittajille ja loi pelotevaikutuksen (chilling effect), joka haittaa kansalaisyhteiskunnan toimintaa ja sananvapautta Suomessa laajemminkin. Seuraamukset olivat kohtuuttomia: Sakkorangaistus ja erityisesti sen seurauksena tuleva pitkäaikainen, lain (Rahankeräyslaki 9 §) mukainen este toimia rahankeräyslupan vaativien yhdistysten hallituksessa ovat suhteettoman ankaria seurauksia teosta, joka perustui epäselvän lain tulkintaan. Nämä seuraukset rajoittavat merkittävästi ja pitkäaikaisesti valittajien yhdistymisvapautta ja mahdollisuutta osallistua yhdistystoimintaan. Lainvoimaisella tuomiolla on merkittäviä ja pitkäkestoisia seurauksia valittajina oleville hallituksen jäsenille. Rahankeräyslain (9 §) mukaan rahankeräyslupaa ei voida myöntää yhdistykselle, jos sen hallituksessa toimii henkilö, joka on viimeisen kolmen vuoden aikana saanut lainvoimaisen sakkotuomion esimerkiksi rahankeräysrikoksesta. Koska valittajien tuomio tuli lainvoimaiseksi 9.1.2025, tämä este rajoittaa heidän mahdollisuuksiaan osallistua täysimääräisesti yhdistystoimintaan ainakin 9.1.2028 asti. Teon ihmisoikeussopimuksen suojaamia yhdistymisvapautta rajoittavat vaikutukset ulottuvat näin ollen yli 16 vuoden päähän verkkosivun viestin julkaisemisesta.

Selostus väitetyistä ihmisoikeussopimuksen ja/tai sen pöytäkirjojen loukkauksista perusteluineen (jatkoa)

62. Loukattu artikla Ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklan loukkaus (Omaisuuksensuoja)	Perustelu Yhdistykseltä määrättiin menetetyksi 1434 euroa lahjoitusvaroja. Tämä merkitsi perusteetonta puuttumista yhdistyksen omaisuudensuojaan., Viranomaiset eivät selvittäneet tai osoittaneet, että menetetyksi määrättyt varat olisivat olleet seurausta nimenomaan väitetystä lainvastaisesta yleisöön vetoamisesta eivätkä esimerkiksi lain sallimista spontaaneista lahjoituksista. Menettämisseuraamus oli siten mielivaltaisen ja suhteeton.
Artikla 7	Koska kyse on epäselvään sääntelyyn perustuvasta rikosoikeudellisesta rangaistuksesta, voi asiaa vielä arvioida 7 artiklan (ei rangaistusta ilman lakia) loukkauksena.

Teidän tulee jokaisen väitetyn loukkauksen osalta osoittaa, että olette turvautunut kaikkiin kansallisiin oikeussuojakeinoihin ja hakenut muutosta saamiinne ratkaisuihin. Todistaaksenne, että olette noudattanut neljän kuukauden määräaikaa, Teidän tulee ilmoittaa lopullisen ratkaisun päivämäärä sekä sen tiedoksisaantipäivä.

63. Väitetty loukkaus	Selostus asian oikeuskäsittelystä ja lopullisen ratkaisun päivämäärä Valittajat valittavat Helsingin käräjäoikeuden 14.01.2022 antamasta langettavasta tuomiosta nro 101776 (tuomio liite 3, valitus liite 4) Helsingin hovioikeuteen, joka myönsi heille jatkokäsittelyluvan 24.3.2022. Helsingin hovioikeus antoi ensin prosessin edellytyksiä koskevan käsittelyratkaisun 31.1.2024, numero 163 (liite 5). Helsingin hovioikeus ratkaisi pääasian tuomiolla 29.5.2024, numero 24/123327 (liite 6). Hovioikeuden tuomioon valittajat hakivat vielä valituslupaa Korkeimmalta oikeudelta (liite 7), joka on Suomessa ylin oikeusaste ja joka olisi vielä voinut ratkaista asian toisin vapauttavalla tuomiolla. Korkein oikeus ei kuitenkaan myöntänyt vastaajille valituslupaa asiassa ja hovioikeuden tuomio jäi siten pysyväksi. Tämä ilmenee Korkeimman oikeuden päätöksestä numero 0013, antopäivä 9.1.2025 (liite 8). Tämä on myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen edellyttämä lopullinen kansallinen päätös asiassa. Valittajat ovat käyttäneet kaikki kotimaiset oikeuskeinot valittamalla asiassa Korkeimpaan oikeuteen asti. Korkein oikeus lähetti 9.1.2025 päivätyn päätöksen postilla valittajien asiamiehelle. Oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3a§:n mukaan asianosaisen katsotaan saaneen asiakirjasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Asiakirjaan on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi. Tiedoksisaanti on tapahtunut näin ollen 16.1.2025. Valittajat ovat tehneet ja lähettäneet tämän valituksen ennen neljän kuukauden määräaikaa siitä kun kansalliset valitustiet on käytetty loppuun.
-----------------------	--

I. Luettelo valituslomakkeen liitteistä

Liittää valitukseenne luettavissa olevat valokopiot kaikista asiakirjoista. Mitään asiakirjoja ei palauteta Teille, joten on omaksi eduksenne lähettää ne valokopioina eikä alkuperäisinä. **MUISTAKAA:**

- laittaa asiakirjat päivämäärän ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaiseen aikajärjestykseen;
- merkitä sivut juoksevilla sivunumeroinnilla;
- olla niittaamatta, sitomatta tai teippaamatta asiakirjoja.

70. Merkitkää alla olevaan listaan aikajärjestyksessä valituksenne liitteet ja lyhyt selostus niistä, sekä kunkin liitteen sivunumero

1.	Kuvakaappaus verkkosivun tekstistä: Koko asia koskee tätä julkaisua ja Suomen valtion viranomaisten tämän julkaisun johdosta valittajille määräämää rangaistuksen aiheuttamia ihmisoikeusloukkauksia	s.	0001
2.	Yhdistyksen säännöt: Yhdistyksellä oli sääntöjensä mukaan oikeus ottaa vastaan lahjoituksia. Yhdistyksen viestintä oli sen sääntöjen mukaista.	s.	0002-0006
3.	Käräjäoikeuden päätös prosessinedellytyksistä: Suomen viranomaiset eivät tunnistaneet asiassa sananvapausnäkökulmaa	s.	0007-0009
4.	Käräjäoikeuden tuomio: Valittajat saivat julkaisemastaan viestistä rikosoikeudellisen rangaistuksen	s.	0010-0028
5.	Valitus hovioikeuteen: Valittajat käyttivät ensimmäistä oikeusturvakeinoa ja valittivat tuomiosta. Valituksessa tuotu esiin perusoikeusnäkökulma	s.	0029-0053
6.	Hovioikeuden prosessin edellytyksiä koskeva ratkaisu: Suomen viranomaiset eivät tässäkin vaiheessa tunnistaneet asiassa sananvapausnäkökulmaa	s.	0054-0062
7.	Hovioikeuden pääasiantarkaisu: Hovioikeus ei vapauttanut valittajia rangaistuksesta	s.	0063-0093
8.	Valitus Korkeimpaan oikeuteen: Valittajat käyttivät viimeistä kansallista oikeusturvakeinoa ja valittivat tuomiosta ylimpään oikeusasteeseen. Valituksessa tuotu esiin perusoikeusnäkökulma	s.	0094-0121
9.	Korkeimman oikeuden päätös: Korkein oikeus ei myöntänyt jatkokäsittelylupaa valittajille	s.	0122
10.	Helsingin hallinto-oikeus 4. elokuuta 2016: Yhdistykselle ei myönnetty rahankeräyslupaa sen pyrkiessä toimimaan toisin, valitus ei muuttanut päätöstä	s.	0123-0134
11.	Korkein hallinto-oikeus 14. heinäkuuta 2017: Yhdistykselle ei myönnetty rahankeräyslupaa sen pyrkiessä toimimaan toisin, valitus ylimpään asteeseen ei muuttanut päätöstä	s.	0135-0145
12.	Effi ry yhdistysrekisteriote: Leena Romppainen on yhdistyksen puheenjohtaja ja yhdistyksen nimen voi kirjoittaa puheenjohtaja yksin.	s.	0146-0148
13.	Valittajien asiamiehen laatima lisäselvitys tapauksesta.	s.	0149-0165
14.		s.	
15.		s.	
16.		s.	
17.		s.	
18.		s.	
19.		s.	
20.		s.	
21.		s.	
22.		s.	
23.		s.	
24.		s.	
25.		s.	

Liite 13. Valittajien asiamiehen laatima lisäselvitys tapauksesta.

Selostus tapauksen tosiasioista

1. Electronic Frontier Finland - Effi ry (myöhemmin Effi) on suomalainen vuonna 2001 perustettu rekisteröity yhdistys. Valittajina ovat yhdistyksen hallituksen jäsenet ja yhdistys.
2. Yhdistyksen hallituksen jäsenet ja yhdistys saivat rikostuomion julkaistuaan yhdistyksen verkkosivuilla yhdistyksen tilinumeron, otteet säännöistään sekä ohjeet lahjoitusten tekemiseen yhdistykselle. Lisäksi yhdistyksen varoja määrättiin valtiolle menetetyiksi. Kysymys on siitä, merkitsivätkö tuomio, sakon määrääminen sekä yhdistyksen varojen menetys valittajien EIS 10 ja 11 artikloihin perustuvan sanan- ja yhdistymisvapauden loukkaamista.
3. Kyse on ensinnäkin siitä, a) oliko rahankeräystä koskeva lainsäädäntö riittävän selkeä, jotta valittajien olisi tullut ymmärtää, että he tarvitsevat viranomaisen luvan verkkosivujen julkaisuun ja toiseksi siitä, että b) onko valittajien oikeuksien rajoittaminen edellyttämällä julkaisulle viranomaisen lupaa välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa.
4. Yhdistys on luonteeltaan poliittinen yhdistys. Yhdistyksen sääntöjen mukaan sen tarkoitus on: *“edistää perusoikeuksien ja demokratian toteutumista niin Internetissä kuin yhteiskunnassa laajemminkin, erityisesti suojata sananvapautta ja yksityisyyttä sekä edistää tasapainoista immateriaalioikeusjärjestelmää, avointa pääsyä tietoon ja hallinnon läpinäkyvyyttä”*.
5. Tarkoituksen toteuttamiseksi yhdistys sääntöjensä 3 §:n mukaan muun muassa vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon sekä harjoittaa tiedotus- ja julkaisutoimintaa.¹
6. Yhdistyksellä on verkkosivut osoitteessa www.effi.org. Yhdistys on julkaissut verkkosivuillaan mm. hallintoonsa ja toimintaansa liittyviä päivityksiä, poliittisia kannanottoja, lausuntoja vireillä oleviin

¹ 3§ Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys

- harjoittaa tiedotus- ja julkaisutoimintaa;
- järjestää kokouksia, koulutus- ja neuvontatilaisuuksia sekä tutustumismatkoja jäsenilleen;
- antaa lausuntoja lainsäädäntöhankkeista;
- vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon;
- pitää yhteyttä kansainvälisesti muihin samoihin tarkoitukseen pyrkiviin yhdistyksiin;
- tarjoaa voittoa tuottamatta oikeudellista neuvontaa ja auttaa tarvittaessa oikeudenkäyntikulujen rahoituksen järjestämisessä;
- myöntää stipendejä yhteiskunnalliseen ja tekniseen tutkimukseen suosimatta omia jäseniään.

lainsäädäntöhankkeisiin sekä mielipidekirjoituksia. Julkaisuissa yhdistys ja sen jäsenet ovat tuoneet kriittisiä näkökohtia esille muun muassa rahankeräyslaista sekä poliisihallituksen toiminnasta rahankeräyslain valvojana.

7. Yhdistyksen toiminta perustuu vapaaehtoistoimintaan. Toimintaansa käyttetyt varat yhdistys saa pääosin jäsenmaksuista. Yhdistys voi sääntöjensä 3 §:n mukaan ottaa toimintansa tukemiseksi vastaan avustuksia ja lahjoituksia.

Ensimmäinen oikeudenkäynti

8. Yhdistys ja sen hallitus on ollut kahteen otteeseen verkkosivuilla julkaistun viestin johdosta Suomen viranomaisten samansisältöisten oikeustoimien kohteena.
9. Poliisihallitus teki yhdistyksestä tutkintapyyntöä poliisille vuonna 2005. Esitutinnan jälkeen syyttäjä päätti syyttää yhdistystä ja sen hallituksen jäseniä 1.1.2002-12.7.2005 tapahtuneesta rahankeräysrikoksesta.
10. Syytteessä syyttäjä katsoi yhdistyksen ja sen hallituksen jäsenien syyllistyneen rahankeräysrikokseen, sillä [syyttäjän mukaan] *“Effi ry:n kaikille avoimilla internetsivuilla oli yleisöön vetoamalla kerätty vastikkeetta rahaa yhdistykselle sen toiminnan tukemiseksi”*. Edelleen teonkuvauksessa todettiin, että *“Yhdistyksen internetsivuilla kohdassa “Lahjoitukset” on kerrottu, että yhdistys voi sääntöjensä mukaan ottaa vastaan lahjoituksia toimintansa tukemiseksi, ja annettu ohjeet lahjoitusten antamista varten sekä tilinumero ja osoite, jolle tilisiirrot ja paypal-maksut voi suorittaa”*.
11. Syyte perustui rikoslain 17 luvun 16c §:n mukaiseen rahankeräysrikoksen kriminalisointiin, joka merkittävältä osin kuuluu seuraavasti: *“joka järjestää rahankeräyksen rahankeräyslain ... vastaisesti ... on tuomittava rahankeräysrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi”*. Kuten rikoksen muotoilusta käy ilmi, rikoksen arviointi edellyttää rahankeräyslain tulkintaa.
12. Rahankeräyslaissa säädettiin, että rahankeräykset, joilla vedotaan yleisöön, vaativat viranomaiselta hankitun rahankeräyslupan.
13. Oli riidatonta, että yhdistyksen hallitus oli ylläpitänyt verkkosivua eikä yhdistyksellä ollut rahankeräyslupaa. Yhdistys katsoi, että verkkosivu ei vedonnut yleisöön rahalahjoitusten saamiseksi. Yhdistys ei ollut myöskään ohjannut verkkosivuilleen esimerkiksi mainoksia tai sähköpostein yleisöä tai muutoinkaan kehottanut ketään tekemään sille lahjoituksia. Yhdistys ja sen hallitus kiisti verkkosivun sisällön olevan rahankeräyslain tarkoittamalla tavalla luvan edellyttävä rahankeräys.

14. Oikeudenkäynnissä oli kyse rikosprosessissa käsitellystä yhdistyksen ja syyttäjän erimielisyydestä siinä tarvitsiko yhdistys rahankeräysluvan verkkosivujen sisällölle.
15. Helsingin kärjäoikeus hylkäsi syytteen 31.1.2007. Kärjäoikeus katsoi ratkaisussaan, että yhdistyksen toiminta varojen keräämiseksi ei tapahtunut yleisöön vetoamalla. Näin ollen yhdistyksellä ei tarvinnut olla lupaa varojen keräämiseen eikä rikoksen tunnusmerkit täyttyneet.
16. Syyttäjä valitti asiasta helsingin hovioikeuteen, joka myös hylkäsi syytteen 10.12.2008. Hovioikeus katsoi, että rahankeräyslaki oli epäselvä, sillä se ei määritellyt mitä yleisöön vetoamisella tarkoitettiin. Syyttäjä ei valittanut tuomiosta. Ensimmäinen syyte oli näin ollen hylätty lainvoimaisesti.
17. Yhdistys jätti julkaisun verkkosivuilleen.

Lainmuutokset

Lakimuutokset ja II Oikeudenkäyntiä edeltäneet tapahtumat

18. Valittajat katsovat, että Suomi on puuttunut epätarkalla lainsäädännöllä heidän suojattuihin ihmisoikeuksiinsa. Tämän vuoksi on tärkeä ymmärtää muutokset, joita rahankeräyslakiin Suomessa on tehty tässä valituksessa kuvattujen oikeudenkäyntien aikana. Muutosten taustalla on lainsäätäjän yritykset korjata epäselvää sääntelyä.
19. Yhdistyksen julkaistessa ensimmäiset verkkosivut 2002-2005 Suomessa oli voimassa 1980-luvulla säädetty Rahankeräyslaki (590/1980) ja Rahankeräysasetus (815/49).
20. Eduskunta muutti rahankeräystä koskevaa sääntelyä säätämällä 2006 vuoden Rahankeräyslain (255/2006) (muutos I).
21. Muutosta koskevien esitöiden (HE 102:2005 vp), mukaan *“rahankeräyslakiin ehdotetaan otettavaksi tarkkarajainen rahankeräyksen määritelmä”* (s. 18). Erona aikaisempaan oli, että lainsäätäjä määritteli *“yleisöön vetoamisen”* rahankeräyslain 4 §:ssä seuraavasti: *“Laissa tarkoitetaan yleisöön vetoamisella suullisesti, kirjallisesti tai muulla tavoin ilmaista pyyntöä tai kehotusta antaa rahaa keräykseen.”*
22. Lainsäätäjä ei määritellyt laissa tai sen perusteluissa (HE 102:2005 vp) mitä **“pyytäminen”** tai **“kehotus”** tarkoittaa (s. 29).
23. Pian kohdassa 16 kuvattua vapauttavan tuomion sekä ensimmäisen lakimuutoksen jälkeen Poliisihallitus lähestyi kirjeitse yhdistystä. Kirjeessä Poliisihallitus katsoi, että yhdistys ja sen hallitus olisivat rahankeräystä koskevan lakimuutoksen (kohdat 21-23) johdosta syyllistyneet

rahankeräysrikokseen. Yhdistys oli tästä eri mieltä. Yhdistyksen toiminta ei siis ollut muuttunut, mutta rahankeräyksen sääntely oli.

24. Yhdistyksen hallitus on 2006 vuodesta lähtien konsultoinut useita juristeja oikeuskysymyksen ratkaisemiseksi. Yhdistyksen hallituksen jäsen pyrki saamaan rahankeräyslain tulkinnasta olevan erimielisyyden riippumattoman tuomioistuimen ratkaistavaksi. Asiassa osoittautui mahdottomaksi saada valituskelpoista viranomaisen päätöstä, joka olisi voitu tutkia hallinto-oikeuden toimesta. Tämä tilanne johtunut valittajien passiivisuudesta vaan Suomen rahankeräyslain puutteista.
25. Yhdistyksen hallituksen jäsen pyysi ensinnäkin 14.2.2009 (V6) Etelä-Suomen lääninhallitukselta kantaa verkkosivujen kaltaiseen sisältöön. Lääninhallitus oli viranomainen, joka vastasi vuonna 2009 rahankeräyslain luvista, mikäli lupa koski useampaa kuin yhtä kihlakuntaa. Koska verkkosivun yleisö oli koko internet, oli lupaviranomainen näin ollen lääninhallitus. Lääninhallitus ei kuitenkaan ottanut kantaa siihen, oliko yhdistyksen viesti luvan edellyttämää rahankeräystä, vaan siteerasi vain rahankeräyslain pykälää.
26. Yhdistyksen hallituksen jäsen pyysi vuonna 2009 myös eduskunnan oikeusasiamieheltä lausuntoa asiasta (Dnro 602/4/09). Selvittäessään asiaa apulaisoikeusasiamies oli pyytänyt sisäasiainministeriöltä lausuntoa asiasta. Ministeriö ilmoitti selvityksessään omana kantanaan, että oikeusasiamiehelle esitetty teksti vaatii pääsääntöisesti rahankeräyslupan. Lisäksi ministeriö katsoi, että *“Ohjeistuksen antaminen siitä, missä kaikissa tapauksissa kysymyksessä ei olisi rahankeräyslain soveltamisalaan kuuluva toiminta, on ministeriön mukaan mahdotonta”*. Myöskään apulaisoikeusasiamies ei ottanut lausunnossaan kantaa lain soveltamiseen.
27. Kun asiaan ei saatu riittävän yksiselitteistä selvitystä, ei yhdistys muuttanut tekstiä verkkosivuillaan tässäkään vaiheessa.
28. Poliisihallitus lähetti yhdistykselle selvityspyynnön (2020/2011/4223) 25.11.2011. Selvityspyynnössä poliisihallitus ilmoitti yhdistyksen syyllistyvän laittomaan rahankeräystoimintaan. Yhdistyksen ja poliisihallituksen välillä oli runsaasti kirjeenvaihtoa vuosina 2011-2014.
29. Samaan aikaan yhdistys jatkoi julkisesti rahankeräyslain puutteita ja sitä valvovan viranomaisen kritisoimista. Osana lainsäädännön kritiikkiä yhdistys julkaisi sen oman oikeudenkäynnin asiakirjat ja viranomaisten kanssa käydyn kirjeenvaihdon verkkosivuillaan. Lisäksi yhdistys dokumentoi ongelmia, joita mm. Wikipediaa ylläpitämä Wikimedia foundation sekä päästökompensaatioita mahdollistanut Compensate-säätiö kohtasivat rahankeräyslain kanssa.

30. Osittain yhdistyksen tuomien epäkohtien vuoksi vuonna 2014 pääministeri Alexander Stubbin hallitusohjelmassa valtioneuvosto tunnusti ongelman ja otti tehtäväkseen rahankeräyslain uudistamisen "vastaamaan nykypäivän toimintaympäristöä." Ministeriö valmisteli rahankeräyslakia, jossa Suomi olisi luopunut lupamenettelystä ja korvannut sen ilmoitusmenettelyllä. Lainsäädännön uudistamisen tähdännyt hanke kuitenkin raukesi Stubbin hallituksen jätettyä eropyynnön 28.4.2015.
31. Kun oli käynyt ilmi, että lakia ei muuteta, poliisihallitus teki poliisille uuden tutkintapyynnön yhdistyksestä. Tässä 1.4.2015 jätetyssä tutkintapyynnössä poliisihallitus katsoi, että yhdistys olisi vuodesta 2008 lähtien syyllistynyt rahankeräysrikokseen.
32. Yhdistys otti viestin verkosta alas 4.6.2017.
33. Esitutinnan aikana rahankeräyslakia muutettiin jälleen (muutos II) vuonna 2018.
34. Poliisi sai valmiiksi uuden esitutinnan rahankeräysrikoksesta ja asia eteni syyttäjälle.

Oikeudenkäynti II

35. Esitutinnan jälkeen Effi sekä osa sen hallituksen jäsenistä saivat toistamiseen syytteen rahankeräysrikoksesta liittyen Effin verkkosivujen julkaisuun. Syytteessä tekoajaksi oli määritelty 25.11.2011– 4.6.2017.
36. Julkaistu teksti oli yhdistyksen avoimilla internetsivuilla osiossa "Lahjoitukset":
 "EFFI voi sääntöjensä mukaan ottaa vastaan lahjoituksia toimintansa tukemiseen. Niitä ei voi kuitenkaan vähentää esim. verotuksessa. Jos haluat lahjoittaa, käytännössä se tapahtuu helpoiten tilisiirtona yhdistyksen tilille: IBAN FI16 6601 0001 0219 55, SWIFT/BIC AABAFI22 (Ålandsbanken). Lähetä meili jasenasiat@effi.org niin saat viitenumeron pankkisiirtoa varten."
37. Syyttäjä ei väittänyt, että yhdistys olisi verkkosivun lisäksi vedonnut muutoin yleisöön viestein tai kehoituksin lahjoitusten saamiseksi.
38. Tällä kertaa käräjäoikeus syyksiluki teon 14.01.2022 katsoen, että verkkosivu oli yleisöön vetoamista ja täytti rahankeräysluvan puuttuessa rahankeräysrikoksen tunnusmerkit.
39. Vastaajat valittivat asiasta hovioikeuteen, joka pysytti käräjäoikeuden syyksilukevan tuomion 29.05.2024.

40. Suomessa rikoksista, jotka tapahtuvat joukkoviestimissä, säädetään laissa sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä. Lain 24 § määrää syyteoikeuden viestin sisältöä koskeissa rikoksissa valtakunnansyyttäjälle.
41. Lainsäätäjä on perustellut tätä sananvapausrikosten erilaista käsittelyä seuraavalla tavalla: *“Sananvapauteen liittyvien perusoikeusnäkökohtien vuoksi on katsottu perustelluksi, että syyteoikeus virallisen syytteen alaisista julkaistun viestin sisältöön perustuvista rikoksista kuuluisi kaikissa tapauksissa ylimmälle syyttäjälle. Näin voitaisiin varmistaa myös syyttämiskäytännön yhdenmukaisuus yleisen edun suojaamiseksi säädettyjen ilmaisuvapausrikosten kohdalla.”*²
42. Valittajat vetosivat 24 §:ään ja siihen, että asian tulisi edetä sananvapauskysymyksiin ja mm. EIT:n oikeuskäytäntöön perehtyneen valtakunnansyyttäjän kautta. Sekä käräjäoikeus että hovioikeus³ katsoivat kuitenkin, että kyseessä ei ollut julkaistun viestin sisältöön perustuva rikos.
43. Hovioikeus katsoi, että yhdistyksen verkkosivu oli lain tarkoittamaa yleisöön vetoamista. “Effi ry:n yleisölle avoimilla internetsivuilla olleen ilmoituksen tekstin sisältö on käytetyistä sanamuodoista riippumatta katsottava selvästi laissa tarkoitetuksi vetoamukseksi antaa rahaa vastikkeetta ottaen myös erityisesti huomioon, että teksti on julkaistu ja ylläpidetty erillisellä ”Lahjoitukset”-nimisellä alisivulla ja siinä on mainittu tilinumero ja ohjeet lahjoituksen antamista varten. Näillä lisäyksillä hovioikeus katsoo käräjäoikeuden tavoin, että kysymyksessä on rahankeräystarkoituksessa tapahtunut yleisöön vetoaminen ja siten lupaa edellyttävä rahankeräys.”
44. Korkein oikeus päätti 15.1.2025, ettei se anna asiassa valituslupaa.
45. Valittajat ovat siten käyttäneet kansalliset oikeussuojakeinot loppuun. Valitus on tehty neljän kuukauden määräajassa. Valittajan ovat yksilöineet itsensä ja asia koskee sopimuksen suojaamia oikeuksia ja vapauksia, joita sopimuspuolena Suomi on sitoutunut suojelemaan. Valittajat ovat kärsineet loukkauksen johdosta haittaa. Valittajat eivät käytä yksilövalitusta väärin. Näin ollen valitus täyttää kaikilta osin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 35 artiklan valituskelpoisuudelle asetetut edellytykset.

² HE 54:2002 s. 38.

³ Helsingin hovioikeuden 31.1.2024 antama päätös nro 163

Ihmisoikeussopimuksen ja sen pöytäkirjan loukkaukset perusteluineen

46. Valittajat katsovat, että Suomen valtio on loukannut heidän Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan (sananvapaus) ja 11 artiklan (yhdistymisvapaus) mukaisia oikeuksiaan, kun yhdistyksen hallituksen jäsenille ja yhdistykselle itselleen määrättiin rikosoikeudellinen seuraamus yhdistyksen tilinumeron julkaisemisesta yhdistyksen verkkosivuilla. Lisäksi valittajat väittävät, että heidän oikeuttaan omaisuutensa suojaan, jota turvaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artikla, loukattiin, kun yhdistyksen saamat lahjoitukset määrättiin valtiolle menetetyiksi ilman, että oli selvitetty, olivatko lahjoitukset spontaanisti tehtyjä vai seurausta väitetystä luvattomasta rahankeräyksestä.
47. Valittajien mukaan Suomen viranomaisten toimenpiteet merkitsevät sekä positiivisen että negatiivisen velvoitteen laiminlyöntiä sopimuksen turvaamien oikeuksien suhteen. Positiivisen velvollisuuden osalta valtio ei ole riittävästi turvannut valittajien oikeutta ilmaista vapaasti mielipiteitään ja harjoittaa yhdistystoimintaa. Negatiivisen velvollisuuden osalta valtion puuttuminen valittajien perusoikeuksien käyttöön, mukaan lukien rangaistusten määrääminen ja omaisuuden menetetyksi tuomitseminen, oli perusteetonta ja kohtuutonta suhteessa tavoiteltuun rikollisuuden estämisen päämäärään nähden.
48. Sananvapauteen, yhdistymisvapauteen sekä omaisuuden suojaan puuttuminen on perusteltua vain, jos kunkin artiklan toisen kohdan edellytykset täyttyvät. Näin ollen on määritettävä, oliko puuttuminen "lain mukaista", pyrittiinkö sillä yhteen tai useampaan oikeutettuun tavoitteeseen kyseisen kohdan mukaisesti ja oliko se "tarpeellista demokraattisessa yhteiskunnassa" asiaankuuluvan päämäärän tai tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lakiin perustuva puuttuminen

49. On riidatonta, että valittajien oikeuksiin puuttuminen perustui muodollisesti Suomen rikoslakiin ja rahankeräyslakiin. Laki on ollut valittajien saatavissa ilmaiseksi verkkopalvelussa. Valittajat ovat olleet tietoisia rahankeräystä koskevasta lainsäädännöstä.
50. Ihmisoikeussopimus antaa oikeuden valtioille säätää lakeja, joilla asetetaan artikla 10 ja 11 vapauksien käytölle muodollisuuksia, ehtoja, rajoituksia ja rangaistuksia, jos nämä ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa.

51. Rahankeräyslaki asettaa kansalaisille ja yhdistyksille rahankeräystä koskevia muodollisuuksia, ehtoja, rajoituksia ja rangaistuksia. Rahankeräyslaki säättää yhdistyksille velvollisuuden a) hankkia muodollinen rahankeräyslupa, b) raportoida vuosittain viranomaiselle, c) maksaa lupamaksuja sekä d) säättää yhdessä rikoslain kanssa rangaistuksen ilman lupaa tapahtuvasta rahankeräyksestä.
52. Herää kysymys siitä, miksei yhdistys hakenut rahankeräyslupaa, jos se oli viranomaisen asettama edellytys verkkojulkaisulle? Ensinnäkin taustalla oli erimielisyys viranomaisen kanssa luvan tarpeesta. Yhdistys ei ollut halua ryhtyä rahankeräykseen vetoamalla yleisöön vaan se halusi mahdollistaa lain sallimat spontaanit lahjoitukset. Yhdistys oli saanut juristiltaan neuvon siitä, että yhdistyksen julkaisu ei ole rahankeräyslain piirissä. Myöhemmin ensimmäisen oikeudenkäynnin tuomio oli vahvistanut neuvon oikeaksi. Yhdistyksen sääntöjenmukaisena tarkoituksena oli tukea sananvapauden toteutumista yhteiskunnassa. Yhdistyksen hallitus osaltaan halusi osoittaa verkkosivuillaan, että yhdistysten ei tulisi alistua viranomaisten mielivaltaan.
53. Toisekseen luvan hakemiseen liittyy taloudellista ja hallinnollista taakkaa. Rahankeräyslupan myöntää poliisihallitus. Lupakäsittely kestää noin 6-12 kuukautta. Rahankeräyslupa on maksullinen. Rahankeräyslupan hakemusmaksu on tällä hetkellä 400 euroa. Lisäksi rahankeräyslupa edellyttää vuosittaista raportointia lupaviranomaiselle. Poliisihallitus perii luvan saaneilta järjestöitä vuosittaisen 155 euron raportointimaksun. Käytännössä rahankeräyslupa edellyttää myös erillisen pankkitilin perustamista. Luvan ehtona poliisihallitus edellyttää, että kerätyistä varoista on jokaiselta tilikaudelta tilintarkastajan lausunto. Myös tämä maksaa tyypillisesti joitakin satoja euroja.
54. Näitä hintoja käyttäen yhdistykselle olisi luvasta koitunut tekoajalle (25.11.2011–4.6.2017) 1485 euron kulut (7 vuosi-ilmoitusta ja hakemusmaksu). Vertailun vuoksi voidaan todeta, että jutussa tuomioistuinn määräsi yhdistyksen menettämään viiden vuoden tekoajalta annettuja lahjoituksia yhteensä 1434 euroa. Erillisen pankkitilin perustaminen, sen tilimaksut sekä tilintarkastajan lausunnot olisivat tarkoittaneet, että vuosittain yhdistys olisi menettänyt noin satoja euroja ja joutunut käyttämään työaikaa raporttien kirjoittamiseksi viranomaiselle.
55. Taakasta huolimatta yhdistys päätti hakea 13.5.2014 lupaa rahankeräykseen. 22.1.2015 poliisihallitus hylkäsi yhdistyksen rahankeräyslupahakemuksen. Hylkäysperusteeksi poliisihallitus ilmoitti sen, että yhdistys on rikkonut verkkosivuillaan lakia. Näin ollen yhdistys ei täytä lain edellytyksiä, koska on oletettavaa, että yhdistys ei toimisi rahankeräyslupan mukaisesti. Yhdistys valitti päätöksestä hallinto-oikeuteen.

56. Helsingin hallinto-oikeus teki päätöksen 4.8.2016 ja katsoi, että poliisihallitus oli käyttänyt harkintavaltaa, jonka laki sille antoi. Korkeimman hallinto-oikeus teki samankaltaisen päätöksen 14.7.2017 (nro 3525). Näiltä osin kävi selväksi, että yhdistys ei voinut saada rahankeräyslupaa.

Epäselvä laki

57. Valittajien näkemys on, että tapauksessa ei ollut kysymys siitä, että rikostuomiolla olisi puututtu laittomaan tarkoitukseen kerättävään rahaan tai muihin rikoksiin, vaan siihen, että valittajat perustellusti lakia tulkiten katsoivat toimintansa jäävän Suomen asettaman keräyslupan hakemisvelvollisuuden ulkopuolelle.
58. EIT:n ratkaisukäytännössä on vakiintuneesti todettu, että kun on kyse artiklojen 8-11 oikeuksista ja vapauksista, ei riitä, että puuttumisperusteesta on säädetty laissa. Myös lain laatu on otettava huomioon. Valittajat väittävät, että tuomion perustana ollut laki oli epäselvä ja ennakoimaton tavalla, joka ei täytä Euroopan ihmisoikeussopimuksen edellyttämää lain ennakoitavuuden ja selkeyden vaatimusta. Lainsäädännön epäselvyys näkyy myös siinä, että viranomaiset eivät kyenneet yksiselitteisesti selventämään lain soveltamista käytännön tilanteisiin. Tästä seuraa, että vaikka puuttuminen oli muodollisesti lainmukaista, se ei täytä sopimuksen asettamia vaatimuksia ennakoitavuudesta ja täsmällisyydestä.
59. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on vakiintuneesti todennut, että ilmaukset ”lain mukaisesti” (in accordance with the law) ja ”lain määräämällä tavalla” (prescribed by law), jotka sisältyvät ihmisoikeussopimuksen artikloihin 8–11, eivät edellytä ainoastaan sitä, että toimenpiteellä on muodollinen perusta kansallisessa lainsäädännössä, vaan ne edellyttävät myös lainsäädännöltä riittävää täsmällisyyttä ja ennakoitavuutta (foreseeability). Ennakoitavuuden vaatimus tarkoittaa, että lainsäädännön tulee olla riittävän selkeä, jotta yksilöt – tarvittaessa asiantuntija-apua käyttäen – voivat ennakoida toimintansa oikeudelliset seuraukset (ks. esim. *The Sunday Times v. the United Kingdom* (no. 1), 1979, *Larissis ja muut v. Kreikka*, 1998).
60. Tapauksessa *Cumhuriyet Halk Partisi v. Turkki* 2016 oikeus katsoi, että yhdistysten ja poliittisten järjestöjen rahoituksen vastaanottaminen ja hallinnointi kuuluvat olennaisena osana ihmisoikeussopimuksen 11 artiklan suojaaman yhdistymisvapauden piiriin. Tapauksessa tuomioistuin totesi, että poliittisen järjestön toiminnan rahoittamista koskevan kansallisen sääntelyn on oltava riittävän selkeää ja ennakoitavaa, jotta se ei muodosta esteitä poliittiseen osallistumiseen tai aiheuta epävarmuutta oikeuden soveltamisessa.

61. Valittajat katsovat, että Suomen rahankeräyslainsäädäntö, johon rikostuomio ja menettämisseuraamus perustuivat, ei täytä tätä ennakoitavuuden vaatimusta. Rahankeräyslain ja siihen liittyvän rikoslain säännökset ovat olleet saatavilla (muodollisesti lainmukaiset), mutta niiden käytännön soveltaminen on ollut epäselvää ja vaikeasti ennakoitavaa. Valittajille ei ole ollut mahdollista etukäteen riittävän selkeästi arvioida, että yhdistyksen verkkosivuilla julkaistu tilinumeron ilmoittaminen ja lahjoituksen ohjeistaminen johtaisivat rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Näin ollen lainsäädäntö ei täyttänyt ihmisoikeussopimuksen mukaista ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden vaatimusta.
62. Rahankeräysrikosta koskeva rikoslain pykälä saa sisältönsä pykälässä viitatusa rahankeräyslaista. Rahankeräyslaissa tarkoitetaan
 “1)rahankeräyksellä toimintaa, jossa yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa;
 2)yleisöllä ennalta rajoittamatonta ja määrittelemätöntä joukkoa henkilöitä;
 3)yleisöön vetoamisella suullisesti, kirjallisesti tai muulla tavoin ilmaistua pyyntöä tai kehotusta antaa rahaa keräykseen;”
63. Valittajat katsovat, että verkkosivun julkaisu ei vedonnut yleisöön. Verkkosivu oli riidattomasti yleisön saatavilla. Siinä ei kuitenkaan esitetty pyyntöä tehdä rahalahjoituksia. Verkkosivulle ei erikseen ohjattu liikennettä esimerkiksi kirjeillä tai mainoksilla. Näin ollen muodollisuudet eivät koskeneet julkaisua tai ainakaan valittajat eivät voineet ennakoida niiden koskevan julkaisua. Tätä vahvistaa lainvalmisteluaineisto, joka täydentää lain pykälää. Lainvalmisteluaineistossa, joka on tuomioistuinta sitova oikeuslähde, on täsmennetty erilaisia tilanteita, joita lainsäätäjät ei katso luvanvaraiseksi.
64. Lainsäätäjät toteaa spontaanien lahjoitusten olevan lain ulkopuolella. *“Spontaani, lahjoittajan omasta aloitteesta ja ilman lahjoituksen saajan pyyntöä tai kehotusta toteutettu lahjoitus yleishyödyllisen toiminnan tukemiseen tai muuhun tarkoitukseen ei olisi rahankeräyslaissa tarkoitettua rahankeräystä, koska tällöin ei tapahtuisi määritelmäsäännöksen tarkoittamaa vetoamista yleisöön.”* (HE 214/2018 vp, s. 84)
65. Lainsäätäjät on lisäksi edellyttänyt, että vetoamisen tai kehoitusten tulee olla aktiivisia: *“Yleisöön vetoamisena ei pidettäisi esimerkiksi yhdistyksen tai säätiön kotisivuillaan esimerkiksi yhteys- tai laskutustietojen yhteydessä esillä pitämää tilinumeroa, jos tilinumeron yhteydessä ei esitettäisi yleisölle vetoamusta lahjoittaa tilinumeron haltijalle rahaa. Pelkän tilinumeron esillä pitämistä ilman **aktiivista** vetoamista tai kehotusta rahalahjoitusten tekemiseen ei voitaisi pitää yleisöön vetoamisena rahalahjoitusten saamiseksi.”* (HE 214/2018, s. 85. Korostus lisätty.)

66. On selvää, että lainvalmisteluaineistosta voi saada sellaisen kuvan, että verkkosivuilla julkaistu tilinumero, jossa ei pyydetä tekemään lahjoituksia ei olisi luvanvaraista rahankeräystä.
67. Jopa lakia valvova viranomainen - poliisihallitus - esitti vuoden 2018 lakimuutoksen valmistelun aikana kritiikkiä lain epäselvyydestä. *“Nyt hallituksen esitykseen sisältyvä perusteluteksti lisää epäselvyyttä, sillä siitä ei käy ilmi missä tilanteissa ja millä tavalla internetsivuille laitettuna tilinumeron ilmoittaminen olisi muuta kuin rahankeräystä ja milloin kyse olisi rahankeräyksestä.”*⁴
68. Lausunnon *“lisää epäselvyyttä”* -sanamuodosta voi päätellä, että rahankeräyslaki on ennen 2018 lainmuutosta ollut tilinumeron ilmoittamisen osalta ainakin joltain osin epäselvä myös viranomaisen mielestä.
69. Lakia valmistellut sisäministeriö vastasi kritiikkiin: *“Yleisöön vetoamisen osalta hallituksen esityksessä on myös katsottu tarpeelliseksi selventää määritelmän suhdetta tilinumeron esillä pitämiseen. Poliisihallituksen viittamaa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu on ollut esillä esityksen valmistelussa. Myös muiden määritelmien osalta on esityksessä pyritty mahdollisimman yksiselitteisesti perustelemaan säännösten tavoiteltu sisältö. Sisäministeriön näkemyksen mukaan lakiehdotusta ei ole tarpeen näiltä osin muuttaa eikä valiokunnan mietinnössä ole tarpeen täsmentää niiden sisältöä.”*⁵
70. Sisäministeriö on vastauksessaan Poliisihallituksen lausuntoon todennut pyrkineensä selventämään määritelmää. Tästä huolimatta lain valmistellut viranomainen päätyi ratkaisuun, jossa tulkinnanvaraisuus säilyy. Lain soveltajien ja kansalaisten kannalta tilanne ei näin ollen parantunut, vaan epävarmuus siitä, mikä menettely johtaa rikosoikeudelliseen vastuuseen ja mikä ei, jäi ennalleen tai jopa kasvoi.
71. Tuomion perustana on ollut lainsäädäntö, josta ei ole käynyt ilmi onko rahankeräys luvanvaraista ja milloin se on luvattomana rangaistavaa. Näin ollen tuomio ei ole EIT:n ratkaisukäytännön mukaan riittävästi lakiin perustuva. Koska kyse on epäselvään sääntelyyn perustuvasta rikosoikeudellisesta rangaistuksesta, voi asiaa vielä arvioida 7 artiklan (ei rangaistusta ilman lakia) loukkauksena.

⁴ HE 214/2018 vp HaV 16.01.2019 arpajaishallintopäällikkö Saaramia Varvio, Poliisihallitus Asiantuntijalausunto, s. 5.
<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2019-AK-238362.pdf>

⁵ HE 214/2018 vp HaV 30.01.2019 neuvotteleva virkamies Elina Rydman, sisäministeriö Asiantuntijalausunto
<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2019-AK-241932.pdf>

72. Ainoa keino on erimielisyyden ratkaisemiseksi on ollut rikosprosessi. Kysymys julkaisun laillisuudesta on käsitelty kahdessa eri prosessissa, joista ensimmäisessä tuomioistuin päätyi katsomaan, että yhdistys ei tarvinnut lupaa julkaisulle. Toisessa nyt valitettavassa asiassa tuomioistuin päätyi päinvastaiseen ratkaisuun ja katsoi, että lupa olisi tullut olla. Valittajilla ei ole ollut tässä valituksessa kuvatuista merkittävistä ponnisteluista huolimatta mahdollisuutta saada viranomaisen kanssa syntynyttä erimielisyyttä lain tulkinnasta tuomioistuimen käsiteltäväksi hallintovalituksena tai siiviiliasiana.
73. Tapauksessa Magyar Kétfarkú Kutya Párt v. Unkari (2016) ihmisoikeustuomioistuin painotti, että epäselvä ja monitulkintainen sääntely, joka aiheuttaa "pelotevaikutuksen" (chilling effect), rajoittaa sananvapautta ja yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumista demokraattisessa yhteiskunnassa. Tässä tapauksessa rahankeräyslain epäselvyys ja epä johdonmukainen soveltaminen ovat luoneet vastaavanlaisen epävarmuuden tilanteen, joka estää tehokkaasti valittajia harjoittamasta ihmisoikeuksiaan täydessä laajuudessa.
74. Helsingin Sanomat on rahankeräyslain puutteita esittelevässä artikkelissa kuvannut tätä pelotevaikutusta seuraavasti: "Arpajaishallinnolla ei ole toimivaltaa antaa valituskelpoista ennakkopäätöstä siitä, onko jokin toiminta vastikkeellista vai ei. Se esittää tulkintansa ja tekee tarvittaessa tutkintapyyntöä poliisille. Käytännössä juuri kukaan ei uskalla toimia vastoin arpajaishallinnon tulkintaa. Siksi Suomeen on syntynyt vain vähän oikeuskäytäntöä asiasta." Saanko Rahaa, HS Maria Manner & Paavo Teittinen 30.8.2020. <https://www.hs.fi/feature/art-2000006616806.html>
75. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on Delfi AS v. Viro (2015) tapauksessa korostanut, että erityisesti verkossa tapahtuvaan sananvapauden käyttämiseen liittyvän lainsäädännön tulee olla laadultaan riittävän täsmällistä, jotta yksilöt ja organisaatiot voivat ennakoida toimintansa oikeudelliset seuraukset ja mahdolliset vastuut. Tämä on välttämätöntä, jotta vältetään tilanne, jossa yksilöt joutuvat epävarmuuden vuoksi rajoittamaan sananvapauttaan kohtuuttomasti.
76. Tässä tapauksessa valittajat väittävät, että rahankeräyslain ja siihen liittyvien rikosoikeudellisten säännösten epäselvyys on ollut esteenä heidän kyvyllään ennakoida, mitkä toimet ovat lainvastaisia ja mitkä sallittuja, erityisesti kun kyseessä on yhdistyksen verkkosivujen kautta tapahtuva viestintä ja toiminta. Näin ollen Delfi-tapauksen periaatteiden mukaisesti Suomen lainsäädäntö ei täytä ennakoitavuuden vaatimusta.
77. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on myös korostanut, että sen tehtävänä ei ole arvioida kansallista lainsäädäntöä abstraktisti, vaan tutkia, johtaako

lain soveltaminen valittajaan nähden ihmisoikeussopimuksen loukkaukseen (ks. esim. *Perinçek v. Sveitsi* [GC], nro 27510/08, § 136, ECHR 2015). Tässä tapauksessa rahankeräyslain soveltaminen valittajien tilanteeseen johti heidän sanan- ja yhdistymisvapautensa sekä omaisuuden suojan perusteettomaan ja suhteettomaan rajoittamiseen tavalla, joka ei ollut ennakoitavissa eikä siten ihmisoikeussopimuksen mukainen.

Puuttumisen välttämättömyys hyväksytyn tavoitteen saavuttamiseksi

78. Jos oikeus katsoo, että Suomen viranomaisten puuttuminen tapahtui lain määräämällä tavalla, seuraavaksi on tarkasteltava, onko puuttuminen perustunut yhteen tai useampaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 ja 11 artikloissa mainittuun oikeutettuun tavoitteeseen.
79. Lainsäätäjä on rahankeräyslain ja sitä koskevan rikoslain sääntelyn valmistelumateriaaleissa ilmoittanut lain tarkoituksena olevan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, erityisesti rikollisuuden, kuten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estäminen. Valittajat tunnustavat, että näiden tavoitteiden turvaaminen voi olla sinänsä perusteltua, mutta korostavat, ettei heidän toimintansa ole missään vaiheessa edes väitetty liittyneen tällaisiin rikoksiin tai muihin yhteiskunnallisesti haitallisiin toimintoihin.
80. Näin ollen keskeiseksi arvioinnin kohteeksi muodostuu se, oliko valittajien toiminnan rajoittaminen todella välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tapauksessa *Bowman v. Iso-Britannia* korostanut, että sanan- ja yhdistymisvapautteen kohdistuvien rajoitusten tulee olla sekä suhteellisia että välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa. Valittajat katsovat, että Suomen toimenpiteet ovat konkreettisesti rajoittaneet yhdistyksen mahdollisuutta ilmaista näkemyksiään ja vastaanottaa spontaaneilta lahjoittajilta varoja toimintansa tueksi.
81. Artiklan 1 yleisvelvoite asettaa velvollisuuden löytää tasapaino (*Balsamo v. San Marino*, 2019): "kaiken puuttumisen on oltava kohtuullisen oikeassa suhteessa tavoiteltuun tavoitteeseen nähden. Toisin sanoen on löydettävä "oikeudenmukainen tasapaino" yhteisön yleisen edun vaatimusten ja yksilön perusoikeuksien suojelua koskevien vaatimusten välillä. Tarvittavaa tasapainoa ei löydy, jos asianomainen henkilö tai henkilöt ovat joutuneet kantamaan yksilöllistä ja liiallista taakkaa".
82. Valittajat katsovat, että Suomen viranomaiset eivät ole osoittaneet riittävästi sitä, miten heidän toimintaansa kohdistuneet rajoitukset olisivat edistäneet

ilmoitettuja tavoitteita, kuten rikollisuuden tai epäjärjestyksen estämistä tässä tapauksessa. Valittajat huomauttavat, että viranomaiset eivät väittäneet valittajien yrittäneet erehdyttää viestin lukijoita tai käyttäneen lahjoitettuja varoja laittomaan tarkoitukseen. Siten toimenpiteiden välttämättömyys ja tasapaino suhteessa valtion ilmoittamiin tavoitteisiin eivät täyty.

83. Rahankeräystä koskevien lakien taustalla on tavoite puuttua epäjärjestykseen ja rikollisuuteen. Tätä päätelmää tukee se seikka, että rahankeräysrikos on rikoslaissa sijoitettu 17 lukuun, joka on otsikoitu "Rikoksista yleistä järjestystä vastaan". Lainsäätäjä on ilmoittanut rahankeräyslain yhdeksi tarkoitukseksi: "... estää rahankeräykseen mahdollisesti liittyvää rikollista toimintaa sekä vastata kansainvälisiin velvoitteisiin terrorismin ja siihen liittyvän rahoituksen torjunnassa." (HE 214/2018, s. 42.)
84. Kysymys on, onko tuomiosta ilmenevä Suomen lainsäädännön asettama kiello ilmoittaa yhdistyksen säännöistä ja tilinumerosta yhdistyksen verkkosivuilla ilman viranomaisen myöntämää rahankeräyslupaa sellainen, joka on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa yleisen turvallisuuden, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi.
85. Valittajat tunnistavat Suomen tarpeen säädellä rahankeräystä esimerkiksi petosten, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi.
86. Valittajat katsovat, että Suomi on rahankeräyslainsäädännöllään tosiasiaassa tarpeettomasti vaikeuttanut kansalaisten tai yritysten yhdistykselle spontaanisti tekemiä lahjoituksia.
87. Tuomioistuimien on ratkaisussa Larissis ja muut v. Kreikka (140/1996/759/958–960) katsonut, että uskon- ja sananvapautta rajoittava kategorisesti kaiken uskonnollisen käännätyksen kieltävä lainsäädäntö ei ollut välttämätön demokraattisessa yhteiskunnassa.
88. Vastaavasti tapauksessa Lacatus v. Switzerland – 14065/15 oikeus katsoi, että yksityishenkilöiden kerjäämisen kieltävä lainsäädäntö rikkoo ihmisoikeussopimusta. Oikeus katsoi, että valittajalle tuomittu rangaistus ei ollut suhteessa Sveitsin tavoitteeseen estää rikoksia tai suojella kauppiaiden, alueen asukkaiden tai ohikulkijoiden oikeuksia (kohta 115).
89. Tapauksessa Bowman v. Iso-Britannia (141/1996/762/963, 19.2.1998) EIT korosti, että sanan- ja yhdistymisvapautteen kohdistuvien rajoitusten on oltava suhteellisia ja demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömiä, jotta ne eivät estä tehokasta osallistumista julkiseen keskusteluun. Jutussa oli kyse vaalirahoitusta koskevasta lainsäädännöstä, jossa Iso-Britannia oli oikeuden mukaan tarpeettomasti rajoittanut yli 5 punnan vaalilahjoituksia.

90. Vastaavasti tässä tapauksessa oikeuden tulee punnita onko Suomen tavoite estää rahankeräyksellä rikoksia ja terrorismia sellainen tavoite, joka demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättä edellyttää yhdistyksille rajoituksia tilinumeron ja maksuohjeiden ilmoittamiseen verkossa.
91. Tässä tapauksessa on riidatonta, että valittajien ei väitetty syyllistyneen terrorismin tukemiseen tai muihin rikoksiin. Yhdistys oli käyttänyt varojansa sen sääntöjen mukaiseen tarkoitukseen. Suomessa ei ole kiellettyä yhdistyksen säännöissä määrätä, että se voi ottaa lahjoituksia vastaan. Vastaavasti sääntöjen ja sen otteiden julkaiseminen verkkosivuilla on sallittua. Vastaavasti tilinumeron julkaisu on laillista ja myös yhdistysten jäsenten ja ulkopuolisten tekemät spontaanit lahjoitukset. Näin ollen tuomio, jolla valittajien oikeuteen on puututtu, ei ole ollut suhteessa lain rahanpesun, terrorismin rahoituksen tai muun rikollisuuden estämiseen liittyvän tarkoituksen kanssa. Suomi on näiltä osin rikkonut sopimuksen velvoitteita.

Tuomion kovuus

92. Valittajat katsovat, että tapa, jolla rahankeräyksestä on säännelty Suomessa sekä se, miten sääntelyä on valittajien tapauksessa sovellettu, johtaa kohtuuttoman ankaraan lopputulokseen. Seuraamukset loukkaavat (sananvapauden ja yhdistymisvapauden ohella) valittajien sekä kolmansien (lahjoittajien) omaisuudensuojaa eivätkä kunnioita lahjoittajien yksityiselämän valintoja (vapaaehtoinen rahalahjoitus).
93. Vaikutukset ulottuvat vielä tätäkin pidemmälle estäen sekä yhdistykseltä että muilta yhdistyksiltä, joiden hallituksessa valittajat ovat, rahankeräyslupan saamisen myös tulevaisuudessa. Tämä johtuu siitä, että rahankeräyslain 9 § mukaan rahankeräyslupa on hylättävä, jos sen hakijana toimii henkilö, joka on saanut rahankeräystuomion kolmen viimeisen vuoden aikana.

94. "9 § Rahankeräyslupan myöntämisen esteet

Rahankeräyslupaa koskeva hakemus on hylättävä, jos:

...

2) hakijan lakisääteiseen toimielimeen tai muuhun johtoon kuuluvaa tai tosiasiallista päätösvaltaa käyttävä henkilö, joka tehtävässään päättää rahankeräyksen järjestämiseen liittyvistä asioista, on viiden hakemuksen saapumispäivää edeltäneen vuoden aikana lainvoimaisella tuomiolla tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen hakemuksen saapumispäivää edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, joka on omiaan vaarantamaan rahankeräyksen luotettavuuden tai on omiaan heikentämään luottamusta rahankeräyksen keräystarkoituksen toteutumiseen;

95. Näin ollen valittajien saama tuomio teosta, joka on päättynyt vuonna 2017 estää heitä saamasta rahankeräyslupaa vielä vuonna 2028. Tosiasiallisesti se rajoittaa valittajia osallistumasta minkään sellaisen yhdistyksen hallitukseen, joka kerää toimintansa tueksi rahaa yleisöltä.
96. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on oikeuskäytännössään johdonmukaisesti painottanut, että sananvapautta rajoittavien rangaistusten ei tarvitse olla määrältään merkittäviä aiheuttaakseen pelotevaikutusta (chilling effect), joka estää tai rajoittaa julkista keskustelua ja vapautta osallistua demokraattiseen prosessiin. Esimerkiksi tapauksessa *Jersild v. Tanska* (15890/89, 1994) tuomioistuin katsoi, että jo vähäinen sakkotuomio toimittajalle merkitsi kohtuutonta puuttumista sananvapauteen, koska se vaikutti toimittajien halukkuuteen käsitellä arkaluonteisia aiheita. Tapauksessa *De Haes ja Gijssels v. Belgia* (1997) ihmisoikeustuomioistuin piti symbolistakin sakkotuomiota suhteettomana ja tarpeettomana puuttumisena sananvapauteen, koska se loi perusteettoman pelotteen yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiselle.
97. Näitä periaatteita soveltaen myös tässä tapauksessa Suomen viranomaisten asettamat seuraamukset, vaikka olisivatkin määrältään rajallisia, vaikuttavat yhdistyksen ja sen jäsenten sanan- ja yhdistymisvapauden käyttämiseen. Lisäksi on huomattava, että pelkkä rikosepäily esti yhdistykseltä rahankeräyslupan saamisen jo ennen kuin tuomioistuin oli antanut asiassa ratkaisunsa. Tällainen viranomaisten menettely loi tilanteen, jossa epäiltyjen oikeuksia oli tosiasiallisesti rajoitettu ilman oikeudellisesti vahvistettua perustetta. Tämä tilanne korostaa entisestään seuraamusten suhteettomuutta ja niiden kielteisiä vaikutuksia yhdistystoimintaan sekä oikeuteen osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.
98. Rangaistuksella on ollut merkittävä ja pitkäaikainen vaikutus valittajien yhdistystoimintaan myös laajemmin. Poliisihallitus eväsi vuonna 2025 rahankeräyslupan toiselta yhdistykseltä yksinomaan sillä perusteella, että yksi tämän valituksen tekijöistä oli kyseisen yhdistyksen hallituksen jäsenenä. Poliisihallitus perusteli päätöstään viittaamalla siihen, että rahankeräyslupan myöntämisen edellytyksenä on, ettei hakijayhdistystä kohtaan ole rikosepäilyjä tai epäilyjä luvan väärinkäytöstä. Näin ollen pelkkä aikaisempi rikostuomio, jonka tekoajan oli määriteltävä päättyneen 4.6.2017, esti luvan saamisen lähes kahdeksan vuotta myöhemmin. Tämä osoittaa, että Suomen lainsäädännön soveltaminen ja poliisihallituksen tulkinta ulottuvat ajallisesti suhteettoman pitkälle. Tämä ylittää kohtuullisuuden rajat ja muodostaa suhteettoman rajoituksen valittajien yhdistymisvapaudelle sekä vaikuttaa kielteisesti heidän mahdollisuuksiinsa osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja julkiseen keskusteluun.

99. Suomella olisi ollut mahdollisuus puuttua tavoitteet saavuttaakseen tarkoituksenmukaisemmin valittajien toimiin. Oikeus olisi voinut todeta, että vastaajat ovat rikkoneet lakia, mutta jättää epäselvän lainsäädännön johdosta valittajat tuomitsematta rangaistukseen. Myös menetyssuraamuksen osalta Suomi olisi voinut jättää seuraamuksen tuomitsematta. Tämä ratkaisu olisi auttanut luomaan oikeuskäytäntöä ja näin ollen arvattavuutta, mutta rajoittanut valittajien oikeuksiin puuttumista.

Menettämisseuraamus

100. On syytä arvioida oliko Suomella välttämätöntä tarvetta määrätä lahjoitukset menetettäväksi valtiolle. Menettämisseuraamukset kohdistuivat tekoaikana tehtyihin sellaisiin lahjoituksiin, joissa lahjoittaja oli käyttänyt viitenumeroa. Poliisi tai syyttäjä ei selvittänyt tai esittänyt oikeudenkäynnissä näyttöä siitä, ovatko valtiolle menetetyksi tuomittujen lahjoitusten tekijät tehneet lahjoitukset spontaanisti vai ovatko ne johtuneet verkkosivuilla julkaistuista tiedoista. Oikeudenkäynnissä useat todistajat kertoivat, että heidän lahjoitustahtoonsa ei ollut vaikutettu verkkosivulla, vaan heidän lahjoituksensa olivat spontaaneja.
101. Rahankeräys ilman rahankeräyslupaa on kriminalisoitu rikoslain 16c § rahankeräysrikoksena. Lisäksi rikoslain 10:2§ mahdollistaa tuomioistuimen määräämään rahankeräystuoton menetettäväksi valtiolle rikoshyötynä.
102. Tuomioistuin totesi, että: “..osa lahjoituksista on tehty yhdistyksen internetsivuilla julkaistun ilmoituksen tekstin vuoksi, ja että rikoksen toteuttavan rahankeräyksen on katsottava tuottaneen enintään 1.434 euroa. (hovioikeuden ratkaisu s. 7)” Oikeus määräsi yhdistyksen menettämään koko tämän summan Suomen valtiolle.
103. Suomen viranomaisten olisi tullut osoittaa, että lahjoitusten menettäminen oli välttämätöntä ja suhteellista suhteessa tavoitteeseen ehkäistä rikollisuutta ja epäjärjestystä. Koska lahjoitusten alkuperää tai niiden yhteyttä yhdistyksen verkkosivuilla julkaistuu materiaaliin ei selvitetty asianmukaisesti, seuraamukset olivat suhteettomia eikä niitä voida pitää välttämättöminä demokraattisessa yhteiskunnassa.

Laati 5.5.2025

Herkko Hietanen

OTM, KTT, DI

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja